

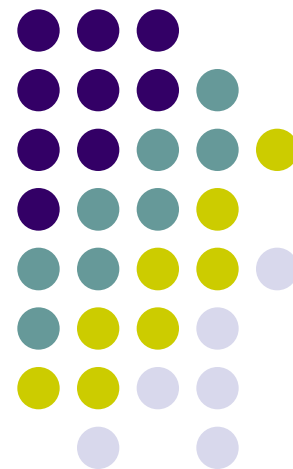
Bērnu tiesību aizsardzības aspekti - *mūsdienu aktualitāte jeb «bērni karā»*

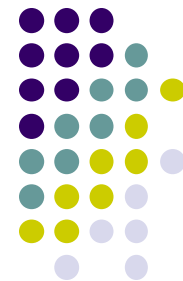
-

Valentīna Gorbunova,

2023.gads

Ukrainas civiliedzīvotāju atbalsta likums – uz ko attiecināms?

- attiecināms tikai uz civiliedzīvotājiem, kuri ieradušies no Ukrainas, tajā notiekošās kara darbības dēļ.

Ukrainas civiliedzīvotāji šā likuma izpratnē ir:

- **Ukrainas pilsoņi un viņu ģimenes locekļi;**
- **personas, kuras Ukrainā saņēmušas pastāvīgās uzturēšanās atļauju, bezvalstnieka statusu vai starptautiskās aizsardzības statusu, un to ģimenes locekļi.**

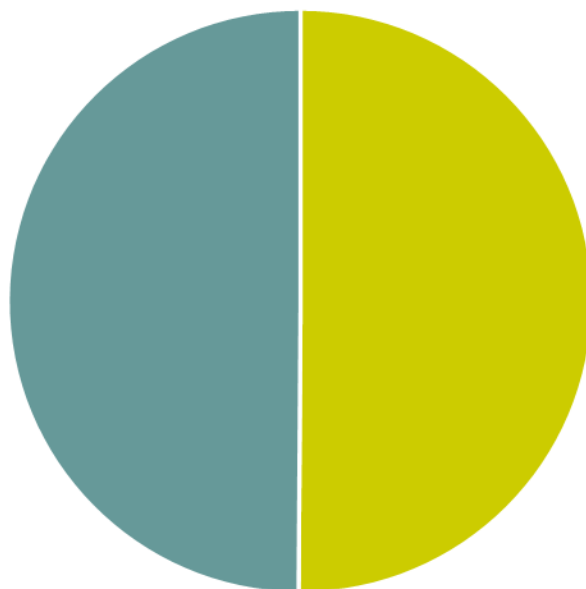
Ko saka statistika?

UA bērni – uz 01.04.2023

Laika posmā: 16.03.2022-1.04.2023 = 1170

16.03.2022-13.11.2023 – 1348

Patreiz - 360

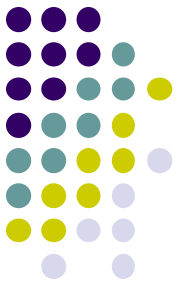
■ zēni - 234 ■ meitenes - 233 ■

Ko saka statistika?

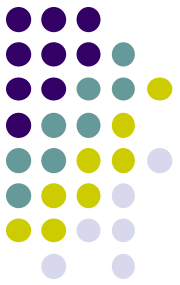
0-3 gadi dzim. 2023.-2020.g		4-12 gadi dzim. 2019.-2011.g		13-17 gadi dzim. 2010.-2005.g	
9		114		344	
2% no visu bērnu skaita		24% no visu bērnu skaita		74% no visu bērnu skaita	
zēni	meitenes	zēni	meitenes	zēni	meitenes
4	5	54	60	176	168

Bērnu tiesības un likuma mērķis

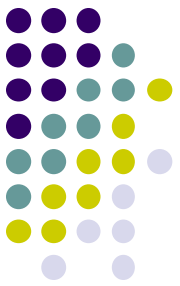
- Lai nodrošinātu nepilngadīga bez vecāku pavadības Latvijas Republikā ieceļojuša Ukrainas civiliedzīvotāja (turpmāk — nepavadīts bērns) tiesību aizsardzību un sniegtu viņam atbalstu, iesaistās:
  - bāriņtiesa
  - robežsardze
  - Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde

Bērnu tiesības un likuma mērķis

- Bāriņtiesas iesaiste (lēmums) nepieciešams arī:
  - ja vecāki ir izdevuši pilnvaru bērna aprūpei citai personai,
  - ja bērnu pavadošā persona Ukrainā iecelta par bērna aizbildni (vai bija nodrošināta cita veida ārpusģimenes aprūpe)

«Ukrainas bērni» - lēmumu veidi

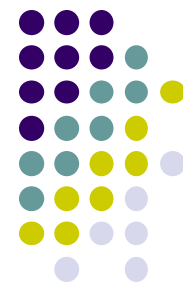
Vienpersoniskais lēmums par:

- ārkārtas aizbildnības nodibināšanu un ārkārtas aizbildņa iecelšanu nepavadītam bērnam;
- bērna ievietošanu ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā (turpmāk — bērnu aprūpes iestāde), ja saņemta informācija par tās darbības teritorijā esošu nepavadītu bērnu grupu (Ukrainas ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas bērni).

Vienpersoniskais lēmums

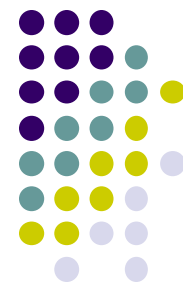
- Vienpersonisku lēmumu pieņem tās bāriņtiesas priekšsēdētājs, bāriņtiesas priekšsēdētāja vietnieks vai bāriņtiesas loceklis, kuras darbības teritorijā atrodas nepavadīts bērns. Minēto lēmumu var pieņemt arī gadījumā, ja nepavadītais bērns nevar uzrādīt personu apliecinošu dokumentu.

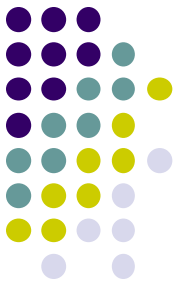
Lēmuma pieņemšana

- Vienpersonisku lēmumu pieņem divu darbdienu laikā no iesnieguma saņemšanas dienas
- Bāriņtiesa par to paziņo nepavadīta bērna ārkārtas aizbildnim, Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijai un tās pašvaldības sociālajam dienestam, kuras bāriņtiesa pieņēma lēmumu par ārkārtas aizbildnības nodibināšanu un ārkārtas aizbildņa iecelšanu nepavadītam bērnam.
- Vienpersonisks lēmums ir spēkā līdz nepavadīta bērna pilngadībai vai līdz brīdim, kad bāriņtiesa koleģiāli pieņem lēmumu par ārkārtas aizbildnības izbeigšanu. Bāriņtiesa citus lēmumus par nepavadīta bērna interešu nodrošināšanu pieņem koleģiāli.

Bērnu tiesības un akcenti lēmumā

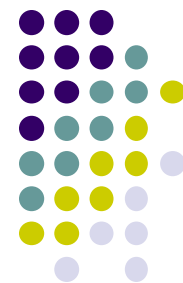
- Vārdi un uzvārdi rakstāmi latīņu burtiem, bet norādāmi arī oriģinālvalodā;
- Paralēli identifikācijas numuram, norādāmi bērna dzimšanas dati;
- Lēmumā par bērna ievietošanu institūcijā, norādāms **konkrētās institūcijas nosaukums**, lēmumā jābūt informācijai, ar kuru personu no Ukrainas bērns ieradies Latvijā.

Ārkārtas aizbildnis

Par ārkārtas aizbildni var būt:

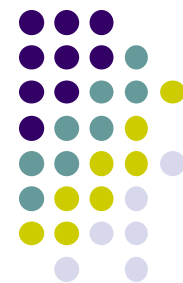
- persona, pie kuras ierodas nepavadīts bērns;
- persona, ar kuru kopā nepavadīts bērns ieradies Latvijā;
- persona, kurai Latvijā ir piešķirts aizbildņa vai adoptētāja statuss, audžuģimenes vai viesģimenes statuss.

Svarīgais bērna lietā

Bāriņtiesa nodrošina nepavadīta bērna un viņa personīgo mantu, bērna dokumentu **fotofiksēšanu** un šo ziņu ievietošanu lietā;

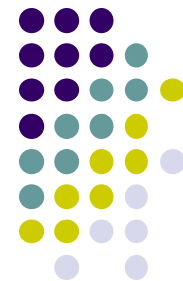
Lietā ievieto aizpildītu **Ukrainas nepilngadīgā civiliedzīvotāja informācijas anketu** (paraugu izstrādājusi VBTAL).

Bērns bez dokumentiem?!

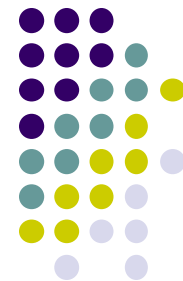
- Bāriņtiesas prioritāra loma - Pieņemot lēmumu par ārkārtas aizbildnību vai ievietošanu institūcijā, lēmumā jānorāda, ka **bērna identitāte nav nosakāma pēc dokumentiem, bet noteikta pēc bērna vai citas personas vārdiem**;
- Ja bērns sava vecuma, brieduma, veselības stāvokļa vai citu iemeslu dēļ nespēj sniegt informāciju un viņam nav pavadošās personas, bērnam pagaidu vārdu, uzvārdu līdz identitātes noskaidrošanai «dod» bāriņtiesa. Bērna vecuma, un ja nepieciešams, dzimuma, noteikšanai var tikt piesaistīts ārstniecības persona;
- Informācija sniedzama valsts robežsardzei.

Bērna tiesības uz ģimenes atkalapvienošanos

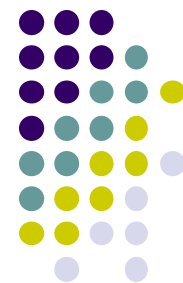
- **VBTAI veido un uztur vienotu nepavadīto bērnu reģistru un to uzskaiti**, lai nodrošinātu nepieciešamās informācijas sniegšanu nepavadīta bērna un viņa ģimenes atkalapvienošanai, kā arī nodrošinātu standartizētu informācijas izgūšanu un veidotu statistikas analīzi.
- Bāriņtiesa nosūta: lēmuma norakstu, bērna un bērna mantu fotogrāfijas, informācijas anketas kopiju.

Bērna tiesības uz ģimenes atkalapvienošanos

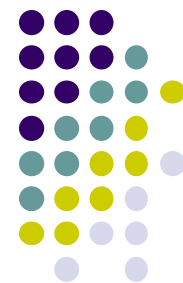

«Ukrainas bērni» – **NAV ADOPTĒJAMI!**

Uzmanības vērti aspekti, uzņemot UA bērnus nometnēs

- vai personāls nepieciešamības gadījumā spēs ar bērnu komunicēt viņam saprotamā valodā?
- vai ir iespēja un nepieciešamība, kā nometnes personālu, nodarbināt UA civiliedzīvotāju (vienu vai vairākus)?
- apsvērt nometnē realizējamās aktivitātes/pasākumus;
- ar personālu vienoties par pozīciju/skaidrojumu/rīcību, ja bērns runā par piedzīvoto un pārdzīvojumiem (kara norise, zaudēti vecāki/radinieki utt.)
- Bērnu un pusaudžu uzticības tālrunis **116111**

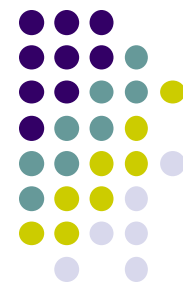

Uzmanības vērti aspekti

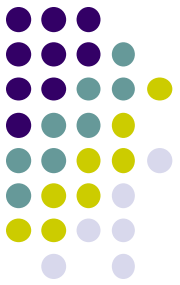
- UA sporta komandu ierašanās LV - vai tā ir nometne 01.09.2009. MK noteikumu Nr.981 izpratnē?
- Uz minētajiem bērniem nebūtu attiecināms UA civiliedzīvotāju atbalsta likums!

Bērna labākās intereses

Bērnu tiesību aizsardzības likuma 6.panta otra prim daļa

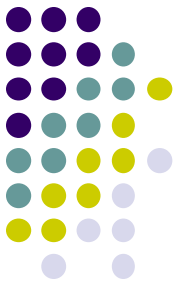
- Nosakot bērna labākās intereses, nepieciešams tiekties uz bērna situācijas ilgtspējīgu risinājumu, atbilstoši situācijai ņemot vērā, cik lielā mērā veicamie pasākumi nodrošina:
  - bērnam emocionāli tuvas, pastāvīgas, ģimeniskas attiecības;
  - bērna vajadzībām un spējām atbilstošu izglītību;
  - bērna vajadzībām atbilstošu veselības aizsardzību;
  - bērna vecumam, emocionālajām un fiziskajām vajadzībām atbilstošu aprūpi;
  - atbalstu bērna līdzsvarotai garīgajai un fiziskajai attīstībai;
  - iespēju bērnam attīstīt savu individualitāti, spējas un intereses;
  - bērna līdzdalību ar viņu saistītu lēmumu pieņemšanas procesos;
  - bērna viedokļa uzklauššanu un ievērošanu atbilstoši bērna vecumam, briedumam un spējai viedokli formulēt;
  - bērna pasargāšanu no lojalitātes konflikta;
    - drošu vidi, kurā bērnam augt un attīstīties, aizsardzību no vardarbības, apdraudējuma, antisociālas uzvedības un atkarību ietekmes;
  - bērna identitātes saglabāšanu;
  - bērna atbildības izjūtas veidošanu;
  - citus bērna attīstībai un labklājībai nozīmīgus apstākļus.

Bērna labākās intereses

- Bērnām tiesības nevis uz abstraktām labākajām interesēm, bet uz **konkrētā bērna** interešu (vajadzību) **izvērtējumu aktuālajā situācijā**, ņemot vērā, ka primāri visas darbības veicamas un jebkuri lēmumi pieņemami, balstoties uz bērna vajadzību novērtējumu
- Bērna tiesības un likumiskās intereses tiek skartas ne tikai tad, kad **lēmums** jāpieņem tieši attiecībā uz bērnu, bet arī tad, kad lēmums/rīcība **var būt tikai attiecināma uz bērnu vai var netieši skart bērnu.**
- Jebkuras citas prioritātes atzīšana bez nopietna iemesla un attaisnojuma nav pieļaujama.

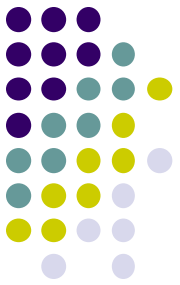
Bērna labākās intereses

Novērtējot jebkuru ar bērnu
saistītu gadījumu

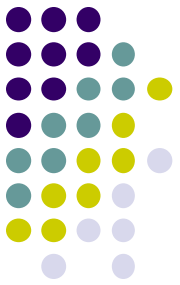
Rīkojoties jebkādā ar bērnu
saistītā jautājumā

Pieņemot jebkuru ar bērnu saistītu
lēmumu

Citi jautājumi...

- VBTAI pārbaudes bērnu nometnēs
- Gadījumi «iz dzīves» ?...

Katru dienu mēs veicam noguldījumus bankā,
kuru sauc par mūsu bērnu atmiņu...

Čārlzs R.Svindols

Paldies par uzmanību!